

تحقیق و بررسی در باره قیامهای عمده شیعی و تأثیر آن بر ادبیات عرب تا انقراض بنی امیه

گروه آموزشی: علوم قرآن و حدیث

دانشجو: سردار شهابی

استادان راهنما: دکتر آذر تاش آذر نوش، دکتر نورالله کسایی

چکیده:

موضوع این رساله بررسی قیامهای شیعی است که پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) و به طرفداری از خلیفه بر حق آن حضرت شکل گرفت از جمله در دوران امامت حضرت علی (ع) و امام حسن مجتبی (ع) و قیام جاودانه حضرت سیدالشهداء و تأثیر این نهضت بر ادب عربی آن چنانکه آثار منظوم و منثور باقیمانده از آن هم چنان بر تارک ادب عربی می‌درخشد.

بررسی «ادب خطابه» «ادب رسائل» «ادب رجز» و «ادب رثاء» از عناوین اصلی این رساله است.

پس از واقعه کربلا تا سقوط بنی امیه قیامهای شیعی دیگری چون نهضت توّابین و قیام مختار و قیام زید بن علی ابن الحسین رخ داد که شعار عمومی آنان «یا لثارات الحسین» بوده است که به اعتراف محققین این شعار نقشی عمده در گرد آوردن نیروی مردمی ضد رژیم بنی امیه داشته‌است.

از نکات قابل توجه آنکه به علت خفقان سیاسی و اجتماعی این دوره، متون نثری همچون نظم به صورت سری و مخفیانه دهان به دهان منتقل می‌شده‌است و از اینرو در کتابهای

تاریخی و ادبی جز خطابه‌های چند و رسائل و اشعاری معدود چیزی باقی نمانده است. همچنین ادبیات این دوره به لحاظ معنی و لفظ، خاص می‌باشد به گونه‌ای که از جهت لفظی روان و شیواست و از نظر معنوی صداقت در گفتار دارد. ذکر نمونه‌هایی از رسائل و خطب و رجز و رثاء و نیز شرح حال دو تن از شعرای معاصر این قیامها یعنی «کثیر عزّه» و «کمیت ابن زید اسدی» از فصول پایانی رساله است. به اعتقاد نگارنده این رساله در نوع خود بدیع بوده و پیش از این مورد توجه واقع نشده است.